

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Ert diarienummer Ju2025/00838
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
ju.L7@regeringskansliet.se

Remiss av SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt

Remissvar

Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen har, utöver de synpunkter som redovisas nedan och utifrån de aspekter domstolen har att beakta, inget att erinra mot förslagen.

Allmänna synpunkter

Förvaltningsrätten konstaterar att det på grund av det omfattande lagstiftningsarbete som pågår är mycket svårt att överblicka effekten av förslagen eftersom de påverkas av andra utredningar och annat lagstiftningsarbete. Förvaltningsrätten vill understryka behovet av att de lagförslag som läggs fram i andra utredningar samordnas med de i betänkandet, både till innehåll och ikraftträdande. T.ex. finns det en risk för dubbelreglering utifrån den här valda lagstiftningstekniken med hänvisningar i utlänningslagen till EU:s förordningar.

Domstolen ser även en risk för att vissa begrepp tillämpas olika i olika lagstiftningar. Som exempel kan nämnas frågan om bedömningen av att en utlänning har välgrundade utsikter att beviljas ett varaktigt uppehållstillstånd i ärenden om familjeanknytning och i ärenden om medborgarskap.

Offentligt biträde

Utredningens förslag begränsar det rättsliga biståndet på ett sätt som förvaltningsrätten anser kommer att försvåra utredningar hos Migrationsverket och därmed förskjuta tyngdpunkten i prövningen till domstolsprocessen. Underlaget från en asylutredning som skett utan rättsligt bistånd kommer påverka kvaliteten i negativt hänseende. Att en asylutredning spelas in ger inte i sig ett bättre underlag. Målhanteringen i domstol kommer också att påverkas av att bedömningen av ett eventuellt behov av offentligt biträde kräver en djupare, mer tidskrävande genomgång av underlaget än vad som idag är förenat med de inledande delarna av processen i domstol.

Domstolen ser en stor risk för att återförvisningar aktualiseras i avsevärt större utsträckning än vad utredningen tar höjd för på grund av att den asylsökande inte har tillgång till rättsligt bistånd under asylutredningen. Det kan även uppstå en slags intressekonflikt mellan förordnade biträdens intressen, som vid en återförvisning återgår till en rätt till en eller möjligen två timmars betalt arbete om någon betald tid återstår i detta skede av processen, och förhållandet att tyngdpunkten i utredningshänseende som ska ligga i första instans i mål om internationellt skydd.

Konsekvenser

Överklagade beslut i fråga om avvisning av asylansökan och uppenbart ogrundade ansökningar medför mål som behöver avgöras skyndsamt. Detta kommer att medföra merarbete för domstolarna, något som endast behandlas översiktligt och framstår som underskattat. De beräkningar av domstolarnas arbete som idag ligger till grund för domstolarnas ersättning underskattar kraftigt de reella kostnaderna för detta arbete inte minst i mål om uppehållstillstånd och utvisning. Eftersom möjligheterna att beviljas permanent uppehållstillstånd i hög grad utmönstras medför detta att andelen förlängningsärenden kommer att öka väsentligt över tid. Vid var och en av dessa förlängningstidpunkter kan ett beslut komma att överklagas oavsett om det finns en möjlighet att få prövning i sak. Detta i sig genererar fler mål för domstolarna. Som exempel kan anges att det redan i dag i många fall klagas på beslut att inte bevilja permanenta uppehållstillstånd av andra skäl än att försörjnings- och vandelskraven inte är uppfyllda. Även dessa mål upptar en hel del tid och resurser. Det är högst sannolikt att det alltfjämt kommer att förekomma överklaganden i fråga om beviljade tidsbegränsade uppehållstillstånd som visserligen inte kan tas upp till sakprövning men som ändå behöver handläggas hos domstolen.

Kostnadsberäkningarna framstår som mycket osäkra även avseende de sammanlagda kostnaderna för rättsliga biträden. Eventuella vinster i relation till Migrationsverkets handläggning av ärenden kan inte kalkyleras med utan att ta höjd för de merkostnader för processen som kan uppstå vid återförvisningar.

Beredning och beslut

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Cecilia Hanö. I handläggningen har även rådmannen Isabel Andersson och rättsliga experten Carin Laurin (föredragande) deltagit.

Cecilia Hanö

Isabel Andersson

Carin Laurin